

MUNKÁCSY MIHÁLY †

Megrendítő fájdalom hatalmasadott el minden jó érzésű ember szívében, a mikor reménytelen betegség ütötte ki a lánglelkű mester kezéből az ecsetet. Ennek a fájdalomnak a mértéke azonban csak most telt be igazán, hogy Munkácsy Mihály emberi mivoltában sincs többé.

Meghalt a festők fejedelme, a ki nemzete életéből kiragadott alakjaival népesítette be magyar lélektől áthatott első világhírű vásznait; meghalt a mester, kortársai között talán az egyetlen, a ki a letűnt században zsenialitásával úgy varázsolta bibliai tárgyú óriási vásznaira két évezred ideálját, a mely emberöltők folyamán szakadatlanul ihleti meg a világ nagy művészeit, a mint ennek az ideálnak a fönséges alakja korának a köz-tudatában élt.

S hogy megszűnt dobogni milliókat magával ragadó érzésekben gazdag, élte alkonyán azonban orvbetegségtől kifosztott szive: gyászba borúlt Magyarország, a melynek idegenben is mindvégig hű fia maradt, a melynek a maga hírével az egész világ előtt dicsőségét növelte. S a gyász, mely nálunk a királyi trónuson kezdve, palotát és kunyhót egyaránt letakart fekete palástjával, árnyékot vetett külföldön is a földkerekség minden tájékára, a hol a nemesebb ideálokért hevülnek.

Művészete az egész világé volt, alkotásai javát idegenben kapkodták széjjel. Ő maga alkotásai nagy részében s egész emberi mivoltában azonban a mi vérünkből való vér volt s a gyász, a melylyel az egész művelt világ siratja, épp azért a magyarságra nézve a legfájdalmasabb.

Ennek a mindeneken elhatalmasodó gyásznak a hatása alatt szenteljük e sorokat a lánglelkű mester dicső emlékének. Midőn Munkácsy Mihály szédítően magas régiókba vezető pályáján megindult, kontinensünkön csírája is alig volt meg a mozgalmaknak, a melyeknek folyóiratunk szószólója. A mesteremberek műhelyeiben, a melyekben manapság a művészek s a művelt társadalom egymással válllvetve igyekeznek a jó ízlésnek otthont teremteni, ezekben a művészietlen szellem lelketölő atmoszférája honolt. Munkácsy Mihály ilyen asztalos-műhelyből lépett ugyan ki a művészet virágos mezejére;

a szívében szunnyadó isteni szikrával azonban holtáig is ott tespedhetett volna, ha a merő véletlen nem vezetí útjába a mőhelyen kívül első rajzmesterét, a ki a lelkét elzsibbasztó környezetből kiragadta. Gépiesen dolgozó asztalos helyett, kis vártatva a világ első mővészeinek egyike lett Munkácsy Mihály s a szó szoros értelmében vett grande Art festőfejedelme, a ki azonban mővészi lelke finom ízlésével a mővészi ipar alkotásain is szakadatlan szeretettel csüngött. A mővészi ipar remekeivel töltötte meg mesés fényű párisi palotáját s időnként talán maga is kedvvel foglalkozik az iparmővészettel. Azoknak az éveknek a közfelfogása azonban, a melyekben legszebb diadalait aratta, ha akarja vala is, meggátolja abban, hogy a grande Art magaslatáról leszálljon. Ezenkívül a diadalai nyomában rázúduló megrendelések is arra kényszerítették, hogy szüntelenül a végsőkig megfeszített energiával dolgozzék, míglen lelki ereje egyoldalúan kimerítve meg nem tört.

És alig pár év alatt, miközben a lánglelkő mester már élőhalott volt, megváltoztak az idők. A mesteremberek mőhelyeiben, hála új alapra helyezett iparoktatásunknak, a legszerényebb mővészi tehetség sem kallódhatik el többé s a grande Art művelői sem találják többé méltóságukon alólinak, hogy az iparmővészetnek kevesebb lelki energiát igénylő, de nem kevésbbé nemes föladatokkal szolgáló mezején tehetségüket ne érvényesítsék.

Az Art nouveau eszméjének valamivel korábban való diadala a Párisban élő Munkácsyt is bizonyára hívévé tette volna s pihenővel szolgálván szüntelen tevékenység után szomjúhozó lelkének, talán ennek kimerülését is megakasztotta vagy legalább késleltette volna.

Nem úgy történt. A lánglelkő mester így csupán mint mecénás volt a mővészi ipar ügyének előmozdítója. De ha mint ilyen sem lett volna az, a modern iparmővészet, a melyet a képzőművészet testvérének fogadott, nem kisebb gyászszal siratja, mint így. Kétszeresen nagy a magyar iparmővészet gyásza a lánglelkő festőfejedelemért, a ki meghalt, de halhatatlan alkotásaiban élni fog az idők végezetéig.

